
Japansk manga formidler forskning

På Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek er de gået anderledes til værks i formidlingen af fakultetets forskning. Ved at lade sig inspirere af kunstudstillingen som form og genre formidles forskningen via udstillingskataloger, ferniseringer og artist-talks. Et af resultaterne er brugen af japansk manga og lyden af en bambusfløjte til formidling af Asien-forskning.

Af Christian Lauersen, cula@kb.dk, Det Kongelige Bibliotek

Fag- og forskningsbibliotekerne har i mange år indirekte formidlet universiteternes og forsknings- og uddannelsesinstitutionernes forskning ved udlån af bøger og tidsskrifter og ved at stille elektroniske ressourcer til rådighed. Samtidig er den mere direkte formidling foregået via personale og websites, og i de senere år har bibliotekerne desuden kastet sig over pod- og videocasts af blandt andet forelæsninger.

På Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek, der er en del af Københavns Universitetsbibliotek, vil vi gerne prøve at gå nye veje. Ved at tage udgangspunkt i konceptet for en kunstudstilling, har vi nu forsøgt at formidle fakultetets forskning på en helt ny og anderledes måde.

Forskning i kunstneriske klæder

Ideen var at tage fat i kunstudstillingens form og genre og dermed de oplevelser, udstillingskataloger, ferniseringer, artist-talks, som er velkendte og integrerede elementer i en kunstudstilling, og benytte dem til formidling af forskning.

Resultaterne har været opløftende. Kunstudstillingen som platform for forskningsformidling bliver næppe værdisættende for bibliotekerne i en sådan grad, at man kan tale et nyt legitimeringsgrundlag, men øvelsen har været anstrengelserne værd. Her følger to forskellige eksempler på, hvordan Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek har formidlet forskning og viden via kunstudstillingens traditionelle form.

Muhammed-krisen på biblioteket

”En krise fra 2 vinkler – en samfundsvidenskabelig forskningsudstilling” kaldte vi det første forsøg på forskningsformidling med udgangspunkt i kunstudstillingen. Den løb af stablen fra november 2010 til marts 2011 og havde Muhammed-krisen som omdrejningspunkt. Udstillingen belyste krisen fra to forskellige vinkler.

Den ene del af udstillingen, ”Billeder på en krise: Muhammed-sagen belyst gennem dagens tegning”, udsprang af et forskningsprojekt om billeders sikkerhedspolitiske betydning. Bag projektet stod Lene Hansen, professor og lektor i International Politik ved Institut for Statskundskab, Københavns Universitet. Hun har forsket i de processer, som gør billeder til omdrejningspunkt for udenrigspolitiske kriser. Lene Hansen fokuserede især på, hvorfor nogle billeder vurderes som krænkende og grænseoverskridende, mens andre billeder virker modsat ved f.eks. at bruge satire og humor.

Til at formidle Lene Hansens forskning ud fra en kunst- udstillings formelle træk udvalgte vi tre figurer: 1) Udstillingen, 2) Udstillingskataloget og 3) Ferniseringen. I selve udstillingen var et stort antal af de bladtegninger, som Politiken, Berlingske og andre aviser bragte i kølvandet på de oprindelige Muhammed-tegninger, blæst op i maleristørrelse og udstillet på bibliotekets vægge. Udstillingskataloget indeholdt informationer om forskningsprojektet og udstillingen, mens ferniseringen bød på forelæsning af Lene Hansen og efterfølgende debat mellem hende og bladtegner Claus Seidel, formand for Foreningen Danske Bladtegnere og ansat ved Bladtegner Museet på det Det Kongelige Bibliotek.

Fra bibliotek til klasselokale

Anden del af udstillingen hed ”Krisen set fra klasserummet: Jyllandsposten-sagen og skolens produktion af ’muslimskhed’”. Adjunkt Mette Buchardt, Afdeling for Pædagogik, Københavns Universitet, forsker i, hvad der sker med kategoriseringer som ’muslimsk’ og ’dansk’, når de omsættes til pædagogisk praksis i folkeskolen. Buchardt har arbejdet med, hvordan samfundsmæssige panikker om kultur og religion tager sig ud i religionsundervisningen: Hvordan tager en offentlig panik som Muhammed-krisen sig ud, når den rekontekstualiseres i klasserummet?

Formidlingsmæssigt mundede denne del af udstillingen ud i, at flere rum på biblioteket blev tapeseret med 'det klassiske klasselokale' og uddrag fra de mange citater fra folkeskoleelever, som lå til grund for Buchardts arbejde. Herudover var forskningen og udstillingen også beskrevet i udstillingskataloget, og der blev rundet af med en forelæsning ved Mette Buchardt.

Klimaforskning og japansk hiphop

Det andet eksempel havde Asien som omdrejningspunkt. Det fandt sted i april måned 2011 i forbindelse med Forskningens Døgn. Det Samfundsvidenskabelige Fakultetsbibliotek valgte at fokusere på Asien-forskning og allierede sig med Nordic Institute of Asian Studies (NIAS), Asian Dynamics (ADI) og Det Samfundsvidenskabelige Fakultet. Målgruppen for Asien-udstillingen var ikke primært KU-studerende, men gymnasieelever og dermed fremtidige studerende og brugere af biblioteket.

Over to dage forsøgte vi at skabe en asiatisk helhedsoplevelse, der skulle formidle alt lige fra aktuel klimaforskning i Asien, socioøkonomiske og kulturelle forhold i Mongoliet og japansk hiphop. Gange og rum, gulve og lofter blev dekoreret med asiatiske citater og figurer inspireret af japansk manga. Flere af citaterne og billederne var blevet udstyret med en lille holder med foldere, som havde til formål at inspirere brugerne til videre søgning i bibliotekets asiatiske materialer, databaser og e-ressourcer.

”Om ‘Himalaya: Nepal, Bhutan, Tibet & Bangladesh’ er Bhutans tidligere konge Jigme Singgye Wangchuck citeret:

»Bruttonationallykke er vigtigere end bruttonationalprodukt«.

Vil man vide mere om regionen, kan man tjekke ‘Library pressdisplay’ med over 1.600 aviser fra 90 lande på 44 sprog mvh. Dicte Madsen, Informationsspecialist”

Eksempel på ordlyden i en af folderne

For at skabe link mellem den analoge folder og de elektroniske ressourcer benyttede vi QR-koder, mens alle de faglige tråde blev samlet på samf.kb.dk/asien.

Til lyden af bambusfløjte ...

Begge Asien-dage startede med en forelæsning om Kina nu, før og i fremtiden. Efter forelæsningen var banen kridtet op til seks speed dates af 15 minutters varighed med forskere, der havde fokus på hver deres Asien-felt. For at koble smag, duft og indtryk på forskningen blev der ferniseret med asiatiske specialiteter og snacks, mens ph.d-stipendiat og musiketnolog Kiku Day fra School of Oriental and African Studies, London University, spillede på shakuhachi (japansk bambusfløjte) iført traditionel japansk kurvemaske.

Strategisk placeret ved snackbordet stod en reol med udlånsbøger om temaet. For at sikre, at de deltagende gymnasieelever havde mulighed for at stille spørgsmål, efter de havde forladt arrangementet, etablerede vi en SMS-service.

Formidlingsopgaver til forskerne

Formidling af forskning på basis af en kunstudstillings traditionelle former behøver på ingen måde at være en dyr affære, så længe man allierer sig med de rigtige partnere. Derimod kan det hurtigt blive en tidskrævende opgave. Men er det tiden og slidet værd? Absolut! For de involverede forskere skabte det stor opmærksomhed omkring deres forskning. Der er blevet skrevet artikler om begge formidlingsforsøg i større danske aviser, og forskerne er blevet portrætteret i medierne.

Desuden har flere af forskerne fået tilbud om spændende formidlingsopgaver som en direkte konsekvens af den eksponering, som de har fået gennem udstillingerne, og projekterne har skabt samarbejder og synergi på tværs af forskellige forskningsenheder og sekretariater på KU.

Får de studerende noget ud af det? Vi vælger at tro, at vi får formidlet noget relevant forskning til dem, men den formodning er ikke blevet bekræftet af kvantitative målinger. Om ikke andet får de en oplevelse og et anderledes møde med forskningen, og de ser, at biblioteket er andet end bøger og studiearbejdspladser.

Og hvad har vi selv fået ud af det? Først og fremmest er vi kommet tættere på forskningen og forskerne. Alle udstillinger er blevet til i tæt samarbejde med de involverede forskere, og det er gået op for dem, at biblioteket er andet end bøger og e-ressourcer. Vi har høstet værdifuld erfaring med nye former for formidling og samarbejde, og endelig kan man betragte det som en succes i sig selv, at andre finder projektet så interessant, at de vil bidrage med midler til finansiering. 